

Альтабор — важливий компонент лікування грипу та ГРВІ

Вірусні інфекції дихальних шляхів відносяться до числа найбільш поширених патологічних станів, які асоціюються зі значною захворюваністю, високою смертністю та частими госпіталізаціями (Berry M. et al., 2015). Бактеріальні інфекції складають тільки 10% інфекційних процесів верхніх дихальних шляхів, у той час як 90% припадає на вірусну етіологію (Fahey T. et al., 1998). Грип та грипозоподібні захворювання традиційно посідають провідні місця серед причин тимчасової втрати працездатності у відповідний сезон (кінець осені – початок весни), а також супроводжуються значними фінансовими витратами – як прямими (вартість ліків та медичного обслуговування), так і непрямими (втрати коштів у зв'язку з пропущеними робочими днями).

Грип є висококонтагіозним вірусним захворюванням, що призводить до виникнення 3-5 млн україтяжких випадків та 250-500 тис. смертей у світі щороку (ВОЗ, 2009; 2013; Hayward A.C. et al., 2014). Пандемія так званого грипу-іспанки (A/H1N1) у 1918-1919 рр. призвела до 20-40 млн смертей, однак не варто недооцінювати небезпеку грипу й у наш час: остання пандемічна хвиля грипу А(H1N1) у 2009-2010 рр. спричинила близько 200 тис. летальних наслідків від респіраторної патології та 83 тис. — від кардіоваскулярних ускладнень тільки впродовж першого року циркуляції вірусу (Luc J. et al., 2001; Oxford J.S., 2000; Dawood F.S., 2012). У значній кількості країн рекомендується щеплення від грипу представникам груп ризику, тобто людям похилого віку та особам із хронічними захворюваннями (Heikkinen T. et al., 2006). Однак поширеність планової вакцинації від грипу в Україні залишається низькою, а прості проти епідемічні заходи (носіння масок у місцях значного скупчення людей, часте миття рук, домашній стаціонар на початкових стадіях хвороби) — непопулярними.

Дещо менш небезпечною, але не менш поширеною є група гострих респіраторних вірусних інфекцій (ГРВІ). Ці хвороби викликані вірусом парагрипу, риновірусами, коронавірусами, аденовірусами, ентеровірусами, респіраторним синцитіальним вірусом, а також нещодавно відкритими бокавірусом і метаневмовірусом людини. ГРВІ супроводжуються подібними до грипу назальними та фарингеальними симптомами, що ускладнює клінічну диференційну діагностику цих станів (Shapiro D. et al., 2017; Taylor S. et al., 2017; Bellei N. et al., 2008).

Саме тому в осінньо-зимовий період особливо актуальними питаннями для терапевтів, пульмонологів та сімейних лікарів виступають активне і своєчасне лікування грипу, ГРВІ та їх ускладнень, у т. ч. бактеріальних, а також профілактика цих хвороб, на яку робиться особливий акцент у зв'язку з високою вартістю специфічного та симптоматичного лікування. Крім противірусних медикаментів, для підтримки якості життя пацієнта на належному рівні зазвичай застосовується широкий спектр симптоматичних засобів. Арсенал практичного лікаря для боротьби з інфекційними патологічними станами дихальної системи дедалі розширюється, включаючи новочасні противірусні та антибактеріальні засоби, імунокоректори, ліки патогенетичного та симптоматичного спрямування, препарати місцевої дії (Романцов М.Г. і соавт., 2010). Однак сьогодні, в епоху поліпрагмазії та зловживання безрецептурними препаратами, необхідно надавати перевагу лікам, що мають одночасно кілька напрямів та/або механізмів дії. Це дозволить зменшити кількість небажаних побічних реакцій та міжлікарських взаємодій. Крім того, варто звернути увагу на рослинні засоби, що характеризуються відмінним профілем безпеки. Додатковим досить складним завданням лікаря є уникнення недоречного призначення антибактеріальних медикаментів, що в подальшому може призвести до росту антибіотикорезистентності як в окремого пацієнта, так і в загальній популяції (Wong G.W.K., 2017).

Противірусний препарат Альтабор (Борщагівський ХФЗ) є інноваційною розробкою вітчизняних учених. Субстанцією для цього медикаменту виступає сухий екстракт, що містить дубильні речовини групи елаготанінів із суплідь вільхи сірої (*Alnus incana* L. Moench) та вільхи клейкої (*Alnus glutinosa* L. Gaertn) родини Березові (*Betulaceae*). Елаготаніни — це група біологічно активних поліфенолів, які характеризуються вираженими противірусними, антибактеріальними, протизапальними та антиоксидантними властивостями. Препарати на основі елаготанінів широко застосовуються в комплексній терапії хвороб

порожнини рота, підвищеної кровоточивості ясен, фарингіту, ларингіту, ангіни, гінгівіту, стоматиту.

Рід Вільхові, що належить до родини Березових, включає понад 40 видів, які з давніх часів використовуються у народній традиційній медицині (Sati S.C. et al., 2011). Близько 200 біоактивних речовин, виділених із суцвіть та кори вільхи, належать до різних хімічних класів, серед яких діарилгептаноїди, поліфеноли (у т. ч. уже згадані елаготаніни), флавоноїди, терпеноїди, стероїди (Novakovic M. et al., 2013; Lee M.W. et al., 2003; Wollenweber E., 1974; Phan M.J. et al., 2010).

Вільха сіра (*Alnus incana*) традиційно застосовується як засіб для місцевої терапії захворювань горла та ротової порожнини (Ritch-Krc E.M. et al., 1996; Stevic C. et al., 2010). Своєю чергою, вільха клейка (*Alnus glutinosa*) є незамінним рослинним засобом у лікуванні гарячки, а в наш час набуває нової дослідницької цінності як хіміопротекторний, антиоксидантний, противірусний та антибактеріальний засіб (Abedini A. et al., 2016; Dahija S. et al., 2014; Dinic J. et al., 2015). Речовини, виділені з вільхи, в експерименті продемонстрували противірусну дію на віруси грипу А (H9N2) та пташиного грипу, співставну з ефектом контрольних противірусних препаратів занамівіру та оселтамівіру (Tung N.H. et al., 2010). Загалом відвари кори, суцвіть та листя вільхи призначаються як імуностимулятори в народній медицині багатьох країн світу (Ra J.C. et al., 2009).

Виразена знеболювальна дія складників екстракту вільхи (Sajid M. et al., 2017) значно полегшує суб'єктивний стан пацієнта і дозволяє зменшити застосування хімічних анагетичних засобів, наприклад нестероїдних протизапальних препаратів, що характеризуються широким спектром гастроінтестинальних та кардіоваскулярних побічних явищ.

Отже, багаторічне народне застосування фітозасобів на основі вільхи для лікування запалень і станів, що супроводжуються гарячкою, а також численні лабораторні й експериментальні дослідження обґрунтовують застосування екстракту вільхи у лікуванні грипу, ГРВІ та бактеріальних ускладнень цих станів.

Альтабор — це оригінальний фармацевтичний препарат на основі екстрактів двох видів вільхи, який створювався у науково-дослідних лабораторіях понад десять років. Цей засіб зв'язує віруси, не даючи їм можливості потрапити усередину клітини, а також перешкоджає розмноженню патогенів. Доклінічні дослідження показали, що Альтабор пригнічує активність нейрамінідази — ключового ферменту вірусів грипу — та індукує синтез інтерферону в клітинах. Ця унікальна подвійна дія — пригнічення збудника та активація захисту — робить призначення Альтабору важливим компонентом комплексного лікування ГРВІ.

Дослідження *in vitro* та *in vivo* довели, що Альтабору властиві виражена протизапальна дія, а також антиоксидантна активність, яка полягає в стабілізації мембран клітин, супроводжуваній зменшенням запалення, набряку та ексудатії. Серед сприятливих ефектів Альтабору варто відзначити зміцнення, місцевого звуження та зменшення проникності судин; репаративну дію (відновлення ушкоджених клітин слизових оболонок); часткову коагуляцію білків слизової поверхні ротової порожнини з утворенням своєрідної захисної плівки; обмеження секреторних виділень та зменшення больових відчуттів. Крім того, дубильним речовинам, що входять до складу цього засобу, властива антиканцерогенна та радіопротекторна активність.

Після попередніх доклінічних досліджень було проведено масштабне багатоцентрове дослідження Альтабору на клінічній базі Національного фармацевтичного університету (м. Харків) та п'яти медичних

закладів (м. Київ, м. Харків). Це випробування показало високу ефективність препарату на фоні відмінної переносимості й безпечності, а також достовірне зниження ймовірності розвитку ГРВІ та їх ускладнень упродовж 15 днів після прийому препарату. Виявлені в дослідженні побічні явища — головний біль (18 випадків на 200 пацієнтів), першіння в горлі (11 випадків), запаморочення (1 випадок) — були слабо виражені та не потребували призначення специфічної терапії або відміни препарату. Більше того, зв'язок головного болю та запаморочення з прийомом Альтабору було оцінено як сумнівний (малоймовірний). Автори відзначили абсолютну (100%) дієвість Альтабору в профілактиці важких ускладнень грипу (пневмонія, абсцес легені, емпієма, синусит, отит, енцефаліт, менінгіт, міокардит, токсико-алергічний шок), оскільки цих патологічних станів не виникло у жодного з пацієнтів дослідження (Зупанец І.А., Герасименко Е.В., 2015). Важливо, що Альтабору властиві не тільки полівалентність дії за рахунок численних ефектів компонентів препарату (моно- та олігомерні елаготаніни, фенолокіслоти), а й відсутність гепато- та нефротоксичності, часто наявних серед побічних дій синтетичних противірусних та антибактеріальних засобів (Добра Е.А., 2011).

Суттєвою проблемою при захворюванні на грип та ГРВІ є супутня бактеріальна інфекція, яка різко ускладнює перебіг захворювання, підвищує частоту госпіталізацій та збільшує ризик розвитку тяжких ускладнень. У зв'язку з цим слід зазначити, що Альтабор має додаткові позитивні властивості — антибактеріальну дію широкого спектра (золотистий стафілокок, сінна паличка, кишкова паличка, синьогнійна паличка) (Dahija S. et al., 2014).

У період виникнення епідемії грипу та ГРВІ Альтабор можна застосовувати з профілактичною метою, оскільки всі противірусні засоби найбільш дієві на ранніх стадіях розвитку захворювання. У цьому аспекті додатковими перевагами Альтабору є його доступність та безрецептурний продаж, що дозволяє своєчасно розпочати прийом препарату. Альтабор може виступати засобом екстреної профілактики, потреба в якій існує за появи перших ознак застуди чи після контакту з хворим на грип/ГРВІ. У такому разі препарат потрібно застосовувати по 1 таблетці кожні дві години (до 6 таблеток на добу).

Альтабор рекомендовано вживати за інструкцією: для профілактики слід повільно розсмоктувати у ротовій порожнині по 2 таблетки 3 р/добу, для лікування — по 2 таблетки 4 р/добу. І профілактика, і лікування повинні тривати впродовж 7 днів. Виробники препарату особливо наголошують на розсмоктуванні, а не ковтанні чи швидкому розжовуванні. Такий спосіб застосування обумовлюється тим, що високоадгезивні пектини, які входять до складу препарату, «прилипають» до слизової оболонки. Це підсилює захист від вірусної інфекції, забезпечуючи максимальну місцеву дію у вхідних воротах інфекції та запобігаючи подальшому нисхідному руху патогенів. Феномен «прилипання» має особливе значення в терапії фарингіту та ларингіту, оскільки переважна кількість місцевих препаратів не має здатності утримуватися на слизовій оболонці ротоглотки й у більшості випадків пацієнт просто проковтує без жодного терапевтичного ефекту.

Отже, грип та ГРВІ, а також їхні бактеріальні ускладнення надзвичайно поширені й небезпечні. Обов'язкова профілактика і своєчасне лікування цих хвороб є важливими компонентами підтримки індивідуального та популяційного здоров'я. Застосування противірусного рослинного препарату Альтабор як профілактичного та лікувального засобу дозволяє попередити розвиток вірусних інфекцій дихальних шляхів, полегшити перебіг інфекційних захворювань, пришвидшити видужання. Діючі речовини Альтабору — елаготаніни рослинного походження — забезпечують противірусну, антибактеріальну, протизапальну та антиоксидантну дії, всебічно впливаючи на патологічний процес, а рослинне походження препарату — його відмінну переносимість завдяки незначній кількості слабовиражених побічних явищ.

Підготувала Лариса Стрільчук

АЛЬТАБОР

ДЛЯ ПРОФІЛАКТИКИ ТА ЛІКУВАННЯ ГРИПУ І ГРВІ

**ЗУПИНЯЄ РОЗВИТОК
ВІРУСНИХ ІНФЕКЦІЙ ТА ГРИПУ**

**ЧИНИТЬ
АНТИБАКТЕРІАЛЬНУ ДІЮ**

**ЗНИМАЄ ЗАПАЛЕННЯ
ТА ПІДВИЩУЄ ІМУНІТЕТ**

Коротка інформація про лікарський засіб Альтабор.

Склад: 1 таблетка містить альтабору у перерахуванні на танінову кислоту та суху речовину 20 мг. **Лікарська форма.** Таблетки. **Фармакотерапевтична група.** Противірусні засоби для системного застосування. Код АТХ J05A X. **Фармакологічні властивості.** Механізм противірусної дії полягає в індукції синтезу інтерферону, пригніченні активності нейрамінідази вірусу грипу. Додатковими фармакологічними властивостями є широкий спектр антибактеріальної дії, виражені антиоксидантні, протизапальні, мембраностабілізуючі та анальгезуючі ефекти. **Показання.** Для профілактики та лікування грипу, гострих респіраторних вірусних інфекцій. **Протипоказання.** При підвищеній чутливості до компонентів препарату, танінвмісних лікарських засобів. **Спосіб застосування та дози.** Для профілактики по 2 таблетки 3 рази на добу. Для лікування по 2 таблетки 4 рази на добу. **Побічні реакції.** При застосуванні можливе виникнення нудоти, садіння м'якого піднебіння та алергічних реакцій, включаючи висипання, свербіж, гіперемію шкіри, кропив'янку. **Упаковка.** По 10 таблеток у блістері, по 2 блістери у пачці. **Категорія відпуску.** Без рецепта. **Виробник.** ПАТ НВЦ «Борщагівський ХФЗ» Україна, 03134, м. Київ, вул. Миру, 17. Тел.: (044) 205-41-23, (044) 497-71-40, www.bcpp.com.ua

Повна інформація про лікарський засіб в інструкції для медичного застосування РП МОЗ України № UA/10229/01/01 від 17.10.2014 року. Інформація для професійної діяльності медичних та фармацевтичних працівників.